

Asia: VN/1227/2024

Hallituksen esitys jatkuvan oppimisen digitaalista palvelukokonaisuutta koskevaksi lainsäädännöksi

Osaamistiedot

Onko ehdotettu laki valtakunnallisesta jatkuvan oppimisen osaamistietovarannosta selkeä? Jos ei, mikä siinä on epäselvää?

Lain pykälät ovat selkeät ja riittävällä tasolla kattavat. VST ry pitää tärkeänä linjauksena yksilön omaa päätöstä, mitä tietoja profiiliinsa antaa osaamisestaan ja sen kehittämisestä. Salassapidettävien tietojen kohdalla Opetushallituksen ohjeistukset koulutuksen ylläpitäjille ja oppilaitoksille ovat keskeisessä roolissa. Ohjauksen kohdalla olisi tärkeätä huomioida ettei kaikki ohjaustyö ole yksilöllistä esimerkiksi vapaan sivistystyön koulutuksissa – ohjausta voidaan toteuttaa myös yhteisöllisesti vertaisoppimisen kautta vaikkapa perustaitojen osaamismerkkien hankinnassa.

Onko teillä huomioita osaamistietojen hyödyntämismahdollisuuksista ja reunaehdoista pykälissä 7 ja 8?

VST ry näkee että osaamistietojen anonymisointi on hyvä asia tutkimustoiminnan ja tiedolla johtamisen näkökulmasta. VST ry tukee Opetushallituksen lausunnon kirjausta, jonka mukaan olisi tärkeää sallia vapaan sivistystyön suostumusperusteisten opintosuoritusten hyödyntäminen laajasti, rajaamatta ulos koulutuksia, joihin voi liittyä harrastusluonteisuutta.

Muita huomioita ehdotetusta osaamistietovarantoa koskevasta sääntelystä?

VST ry:n näkee myönteisenä asiana Osaamispolku-tietovarannon ja sen digitaalisten palveluiden rajapintojen avoimuuden rakentamista kohti toimivaa ekosysteemipalvelua, johon on myös hyvät mahdollisuudet saada vapaan sivistystyön laaja koulutustarjonta näkyviin. Jo nyt tallennetaan KOSKI-järjestelmässä taiteen perusopetuksen ja vapaan sivistystyön vapaatavoitteisen koulutuksen tietoja KOSKI-tietovarantoon, ja Osaamispolku tarjoaa oppijalle reilusti lisää mahdollisuuksia koulutus- ja uravaihtoehtojen suhteen eri elämänvaiheissa.

Koulutustarjonnan tiedot

Onko opinto- ja tutkintorekisterilakiin ehdotettu luku jatkuvan oppimisen koulutustarjonnan tietovarannosta selkeä? Jos ei, mikä siinä on epäselvää?

Luku on selkeästi kirjoitettu.

Onko palveluun sisällytettävä, pykälien 22 b ja 22 c mukainen koulutustarjonta tarkoituksenmukainen?

VST ry:n mukaan koulutustarjonnan jako velvoittaviin ja vapaaehtoiisiin koulutuksiin on selkeä ja johdonmukainen. Pykälä 22b sisältää vapaasta sivistystyöstä annetun lain 7 a luvussa tarkoitettun oppivelvollisille suunnatun koulutuksen tarjonnan (kansanopistot). Lisäksi taiteen perusopetuksesta annetun lain mukaista opetusta annetaan vapaan sivistystyön oppilaitoksissa vapaan sivistystyön valtiosuuden piirissä (kansalaisopistot). Näiden ohella pidämme hyvänä asiana, että tietovarantoon voisi vapaaehtoisesti tallentaa tietoa vapaasta sivistystyöstä annetun lain mukaisen koulutuksen ja osaamismerkkien tarjonnasta.

VST ry yhtyy Työväen Sivistysliiton lausunnossa olevaan ehdotukseen, jossa aikuisten perustaitokoulutukset näkyisivät Osaamispolku-palvelujärjestelmän koulutustarjonnassa omana kategoriana. Tuore aikuisten taitotutkimus PIAAC (12/2024) toteaa, että Suomessa on edelleen yli 300000 aikuista ilman riittäviä perustaitoja – nämä ovat vapaan sivistystyön kohderyhmää. Tämän kohderyhmän kohtaantohaastetta voidaan helpottaa Osaamispolku-palveluiden avulla ja samalla parantaa kohderyhmän työvalmiuksia ja elämänhallintaa.

Muita huomioita ehdotetusta koulutustarjonnan tietovarantoa koskevasta sääntelystä?

Hallituksen esityksen perusteluissa kuvataan Osaamispolun vaikutuksista eri väestöryhmiin (4.2.3.2): ”Osaamispolkupalvelun käyttöönotto vaikuttaisi opintojen, koulutuksen ja uran suunnitteluun lapsista ja nuorista alkaen aina ikääntyneisiin asti. Koska palvelussa olisi esityksen mukaan oltava tiedot peruskoulun jälkeisistä koulutusvaihtoehdoista, vaikutukset kohdistuisivat lapsiin ja nuoriin erityisesti siitä alkaen, kun he yläasteella pohtivat peruskoulun jälkeisiä vaihtoehtojaan. Vaikutukset sitä nuorempiin lapsiin riippuvat muun muassa siitä, miten laajasti palveluun tuodaan tietoja esimerkiksi vapaan sivistystyön opetustarjonnasta.”

VST ry nostaa vahvasti esille vapaan sivistystyön laajan koulutustarjonnan, joka ainoana toimijakenttänä pystyy tarjoamaan koulutusta ylisukupolvisesti – näin ollen Osaamispolkuun räätälöity koulutustarjonta tarjoaa kansalaistaitoja ja valmiuksia sekä työhön että elämään kokonaisvaltaisesti.

Muita huomioita

Muita huomioita hallituksen esityksen luonnoksesta:

Lain perustelutekstissä ja HE-esityksen luvussa 12 puuttuvat viittaukset perustuslain kohtaan §16.2 Sivistykselliset oikeudet: ”Julkisen vallan on turvattava, sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään, jokaiselle yhtäläinen mahdollisuus saada kykyjensä ja erityisten tarpeidensa mukaisesti myös muuta kuin perusopetusta sekä kehittää itseään varattomuuden sitä estämättä.” VST ry:n mukaan olisi

suotavaa, että lakiesityksen tekstit mm. yhdenvertaisuuden ja saavutettavuuden periaatteista arvioitaisiin sivistyksellisten oikeuksien toteutumisen näkökulmasta.

Wallén Björn
Vapaa Sivistystyö ry